

ROB-dag: Geef ze de ruimte!

Workshop 'Júf, Sophie en Sem zijn in dezelfde
wc gaan plassen!'

Nel Hendriks

Uit de actualiteit: de voorbibs 😊.

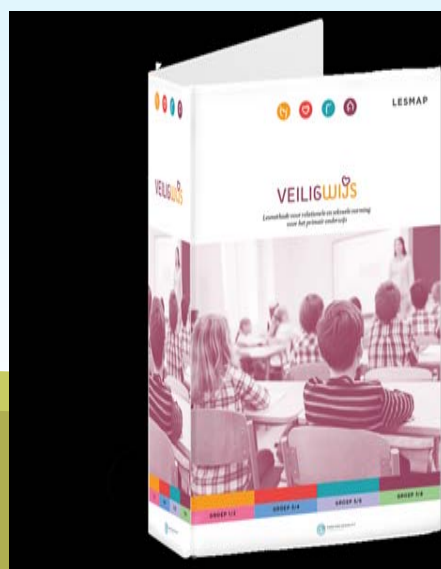

En ook actueel:

<https://www.123zing.nl/lentekriebels.html>

Methodes:

Even uitwisselen:

Sinds december 2012 is het verplicht om relationele en seksuele vorming op de basisschool te geven. Wat zijn tot nu toe jullie ervaringen?

Wat is positief?

Wat is lastig?

ANDERS?!

Groep 1 Les: Bij ons thuis:

De leerlingen krijgen inzicht in verschillende gezinssamenstellingen

De leerlingen leren verschillen in gezinssamenstelling te respecteren

Groep 3 Les: Bij ons thuis:

De leerlingen zijn zich ervan bewust dat er verschillende gezinssamenstellingen zijn en respecteren deze verschillen.

De leerlingen weten dat mensen verliefd kunnen worden op iemand van het eigen of andere geslacht; iemand met een andere cultuur/religie of iemand met een lichamelijke beperking.

Groep 2 Les: Jongens en meisjes

De leerlingen worden zich bewust van lichamelijke verschillen tussen jongens en meisjes.

De leerlingen weten dat jongens en meisjes gelijkwaardig zijn.

De leerlingen leren nadenken over sekse-stereotiep gedrag van jongens en meisjes in de media.

Groep 3 Les: Ik ben een jongen en ik ben een meisje

De leerlingen zijn zich bewust van lichamelijke verschillen en overeenkomsten tussen jongens en meisjes.

De leerlingen zijn zich bewust van sekse-gerelateerde rolverwachtingen en –gedragingen.

De leerlingen herkennen verschillen tussen sekse-gerelateerde beelden in de media en hun omgeving.

De leerlingen weten dat jongens en meisjes gelijkwaardig zijn en dat ze zelf mogen kiezen in hoe zij zich kleden en/of gedragen.

Fase 1: 0 t/m 3 jaar – ontdekken en onderzoeken:

- Gericht op ontdekken van de wereld via zintuigen.
- Knuffelen, genieten van lichamelijk contact.
- Onderzoeken van eigen lichaam en lichaam van de ander.
- Besef ik ben een meisje of ik ben een jongetje groeit.
- “Vieze woorden” zijn interessant.
- Geen schaamte voor bloot.

Fase 2: 4t/m 6 jaar – leren van regels, spel en het begin van vriendschappen:

- Leren van ‘sociale gedragsregels’.
- “Seksuele spelletjes”.
- Grote interesse in voortplanting.
- Ontwikkelen van vriendschappen.
- Weten, dat eigen geslacht blijvend is.
- Kennis van genderrollen.
- Soms stimuleren van eigen geslachtsdelen.

Fase 3:

- Vanaf 7 jaar kennen kinderen de sociale regels steeds beter.
 - Schaamte doet dan ook zijn intrede. Je ziet dat kinderen eerder de wc-deur op slot doen of een handdoek om zich heen houden bij het omkleden.
 - Kinderen zijn soms verliefd en een enkel kind heeft ‘verkering’. Dit gaat nog niet veel verder dan “dat je met elkaar gaat”.
 - Genderstereotiepe ideeën nemen in deze levensfase weer wat af. Kinderen weten nu ook beter dat een jongen ook een jongen kan zijn als hij zich niet volgens de genderrol gedraagt.
-
-
-
-

Channah Zwiép († 2017): Wat doen jonge kinderen zoal?

- Bloot op elkaar liggen (stapelen).
- Piemeltjes aan elkaar laten zien.
- Soms stoppen ze elkaars geslachtsdelen in de mond.
- Kleuterjongetjes, die in het broekje van een meisje voelen.

Dit hoort bij het experimenteren: het is het verkenningsgebied.

Dokkertje spelen:

Meestal spelen peuters en kleuters 'doktertje' als manier om te kijken of zij er echt wel hetzelfde uitzien. Voor hen is het een **fantasiespel** als 'vadertje en moedertje'. Dit speelgedrag is een bruikbaar middel voor kinderen om hun eigen lichaam te leren kennen en dat van een ander te onderzoeken. Het zijn **experimenten** die horen bij opgroeien.

Imiteren.

Dus gewoon toelaten?

Een stappenplan om te reageren op seksueel gedrag bij kinderen:

1. Benoem het door jou opgemerkte seksueel getinte gedrag.
 2. Vraag de kinderen of het klopt wat jij denkt te zien.
 3. Check of het seksueel getint gedrag of spel vrijwillig gebeurt.
 4. Herinner de kinderen aan afspraken en/of regels.
 5. Vertel de kinderen via een 'ik-boodschap' welk gedrag jij van hen wenst.
 6. Bied een alternatief ('oplossing') voor het seksueel getinte gedrag.
-
-

Belangrijk bij het gesprek met kinderen:

- Ga op ooghoogte van de kinderen zitten.
 - Geef positieve informatie (die passend is bij de leeftijd) en houd het kort.
 - Wees open en eerlijk en gebruik humor.
 - Geef ook informatie als kinderen geen vragen stellen.
-
-

Herinner de kinderen aan afspraken en/of regels...

- Welke afspraken heb jij met de kinderen in je klas gemaakt?
-
-
-
-

Citaat:

“Het lijkt of veel leerkrachten het moeilijker vinden om kinderen met hun gedrag te confronteren, zodra er een seksuele component speelt. Maar net als bij andere confrontaties (ruzies, pesterijen enzovoorts) kan de leerkracht grenzen stellen aan ongewenst seksueel gedrag en vertellen dat het niet mag.”

Herkenbaar?

De belangrijkste afspraken op een rij:

- Ieder kind is de baas over zijn of haar eigen lichaam.
 - Als een kind ja zegt is het ja, zegt het nee dan is het nee.
 - Er gebeuren geen dingen die voor jezelf of anderen gevaarlijk zijn.
 - We lachen elkaar niet uit.
 - We doen elkaar geen pijn.
 - Nare geheimpjes (waarvan je buikpijn krijgt) zijn niet fijn.
 - Hulp inroepen als je er zelf niet uit komt mag.
-
-
-
-

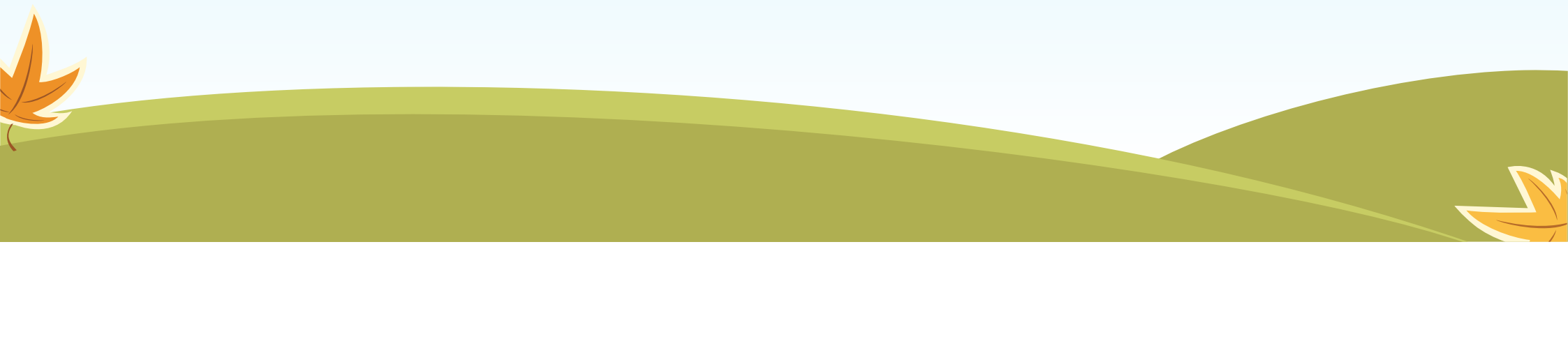

- Seksuele spelletjes in de onderbouw zijn in de meeste gevallen onschuldig en horen bij de normale ontwikkeling van jonge kinderen. Maar er kan meer aan de hand zijn....

Macht/dwang

Zodra een kind **gedwongen** wordt (door een kind of een groepje kinderen) is er sprake van seksuele intimidatie/misbruik. Bij seksuele intimidatie speelt **misbruik maken van macht**. Seksuele intimidatie tussen kinderen onderling komt voor. Zo dwong een vierjarige kleuter een 6-zesjarige tot zelfbevrediging buiten het blikveld van de leerkracht.

Leeftijdsverschil:

Een tweede zorgwekkend element is als het leeftijdsverschil groter is dan 3 jaar. Bijvoorbeeld kinderen uit groep vijf die kleuters betrekken in seksuele handelingen in de overblijf of op het plein.

Niet strafbaar:

Het is van belang dat scholen beseffen dat, gezien de jeugdige leeftijd van de kinderen, justitie niet overgaat tot vervolging. Justitie verwijst naar de jeugdhulpverlening en de school zelf voor een aanpak.

Het vlaggensysteem, met de zes ankerpunten:

Wederzijdse toestemming. Je wilt het allebei. Er zijn geen twijfels.

Gelijkwaardigheid. Beide partijen hebben evenveel te zeggen. De een overheerst de ander dus niet.

Passend bij de context of omgeving. Het gebeurt op de juiste plek. Het stoort of choqueert niemand.

Vrijwilligheid. Er is geen sprake van dwang of (sociale) druk.

Passend bij de leeftijd of ontwikkeling. Het past bij de leeftijd. Een of beide zijn er niet te jong voor.

Zelfrespect. Je doet jezelf of een ander geen pijn of verdriet. Je brengt jezelf niet in gevaar.

Casusbespreking

- Pak díe situatie, die jij interessant vindt om met elkaar te bespreken.

Citaat: *“Wees voorbereid op een overreactie van ouders”.*

- Regelmatig bellen ouders in paniek op (bijvoorbeeld als kleuters zich bevredigen op hun knuffel).
 - Of als een jongetje de dochter in haar broekje heeft gevoeld.
-
- Herkenbaar?
-
-

Signalen van misbruik:

- Regressie: weer in bed plassen, bijvoorbeeld.

Ter overweging:

-
-
-
-
-
-
- In de rij: het jasje van het kind vóór je afkloppen.
 - De boom, die wordt, hoe langer, hoe dikker.
 - De maan is rond.
 - Handen verkennen.
 - Het prinsesje met de gouden haren.
 - De wasstraat, Hansje Pansje Kevertje, etc.

Tips voor het beantwoorden van vragen van leerlingen:

1. Realiseert u zich dat kinderen anders naar seksualiteit kijken dan volwassenen (kinderen ervaren hierbij geen gevoelens van lust, zij kijken hier veel objectiever naar).
 2. Sluit in de antwoorden aan bij de ontwikkelingsfase van de kinderen.
 3. Sluit aan bij de taal van de leerlingen en maak afspraken over het woordgebruik.
 4. Check in de klas of er meer leerlingen zijn met dezelfde vragen.
-
-

6 Hanteer de Socrates-methode en nodig leerlingen uit zelf ook na te denken over seksualiteit.

7 Geef geen morele antwoorden, maar objectieve informatie.

8 Bedenk ook wat u vroeger zelf als antwoord gewild zou hebben.

